

VATANDAŞLARIN SUÇ KORKU (GÜVENLİK ENDİŞESİ) SEVİYESİNE ETKİ EDEN FAKTÖRLER VE ALINABİLECEK ÖNLEMLER: MALATYA ÖRNEĞİ

Factors Affecting Citizens' Fear of Crime and Precautions: Malatya Case

Şener ULUDAĞ*

Özet

Toplum halinde yaşamının bir getirisi olan “güvenlik” yasal otorite tarafından yeterince sunulması gereken hayati bir hizmettir. Ancak ayrı bir kavram olarak değerlendirilen ve suçun kendisinden farklı olan suç korkusu (güvenlik endişesi), güvenlik hizmetinin sunulmasında çoğu zaman yasal otorite tarafından ihmal edilmiştir. Hâlbuki suç korkusu, doğurduğu sonuçlar itibarıyla günlük yaşamımızı çok boyutlu olarak etkileyebilmektedir. Bu konu Batı’da sosyal ve politik ajandada önemli bir yer işgal etmektedir. Ancak suç korkusu bir kavram olarak ülkemizde halen sosyal ve politik ajandada kendine yer bulamamıştır. Bu çalışmada, Malatya ilinde yaşayan 16 yaş ve üzeri bireylerin suç korku düzeyleri ve buna etki eden faktörlerin açığa çıkartılması hedeflenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; sokak aydınlatmasını yeterli bulan vatandaşların, polislin makul bir sürede cevap verdiğini düşünenlerin ve eğitim seviyesi yüksek olanların daha az suç korkusu hissettikleri, bayanların ise erkeklere göre daha fazla suç korkusu yaşadıkları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Suç Korkusu, Güvenlik Endişesi, Polis, Güvenlik Politikası, Suç Mağduriyeti, Güvenlik.

Abstract

As one of the advantages of community life “security” is a crucial service that needs to be supplied sufficiently by a legal authority. However fear of crime, which is considered a sepa-

rate and different concept than crime, is usually neglected by the legal authority. Fear of crime can affect various aspects our personal and social life. In regard to these effects, it has given a crucial place in the political and social agenda in the West. However, as a concept, fear of crime has not taken place in our social and political agenda yet. In the current study, individuals at sixteen and over living in Malatya were interviewed for the purpose of identifying their level of fear of crime and related factors. Results show that those who are satisfied with street lightning, those who think that the police response in a reasonable time, and those who are more educated feel less fear of crime. On the other hand, females feel more fear of crime than males feel.

Key Words: Fear of Crime, Police, Security Policy, Crime Victimization, Safety.

Giriş

İstisnalar hariç insanların tek başlarına yaşadıkları vaki değildir. Bir kısım özgürlüklerinden vazgeçme ve hatta bazı sorumluluklar altına girme pahasına da olsa insanlar bir araya gelerek topluluklar oluştururlar. Zira, bundaki amaç toplum halinde yaşamının onlara sağlayacağı bir kısım avantajlardan istifade etmektir. Bunlar en genel manada sosyal, ekonomik, fizyolojik ve psikolojik faydalar olarak gruplandırılabilir. Özelde bu faydalardan en önemlilerinden birisi de “güvenlik”tir. Hayatın çok çeşitli tehlikelerine karşı insanların kendi güvenliklerini sağlama istekleri onların toplumsal örgütlenmeleri meydana getirmelerini sağlamıştır. Meydana getirilen bu toplumsal örgütlenme özgürlüklerini feda ederek ve yükümlülük altına girerek kendisinin bir mensubu haline gelen bireylere kendinden beklenen hizmetleri yeteri oranda sunma saikıyla hareket etmektedir. Bu amaca yönelik geliştirilen politikalar uygulamaya konulmakta ve böylece o toplumsal örgütlenmenin varlığı devam ettirilmektedir. İşte beklenen ve toplumsal örgütlenmenin sunması gereken en önemli hizmetlerden biriside güvenliktir (Munger, 2003). İnsanların güvenliğinin sağlanması adına suç ve suçlulukla mücadele anlamında birçok düzenlemeler yapılmakta, bunun en somut yansıması olarak ceza adalet örgütlenmesi gerçekleştirilmektedir.

Genel olarak atılan adımlar incelendiğinde sistemin daha çok suçun ortaya çıkmasını engellemeye çalıştığı, suç vuku bulduktan sonra da faillerin bulunup cezalandırılması yoluna gittiği görülmektedir (Dolu ve

Buker, 2010). Bu çeşit bir yaklaşımla güvenlik hizmetinin sunulması sağlanmaktadır. Bu faaliyetlerin sonuçlarını görme adına suç ve suçluluk konusunda veriler toplanmakta, istatistikî analizlere tabi tutularak çıktılar alınmakta ve bunlar aracılığı ile sunulan güvenlik hizmetinin düzey ve kalitesi anlaşılmaya çalışılmaktadır.

Ancak, suçun engellenmeye çalışılması ve suçluların cezalandırılması ne oranda güvenlik hizmetinin sunulması anlamına gelmektedir? Bütün bunların eksiksiz yapıldığını farz ettiğimiz halde dahi insanlar hala bir suçun mağduru olmaktan korkuyorlarsa, evlerinde, sokaklarında, mahallelerinde, parklarda ve bunun gibi yerlerde endişe ve korku yaşıyorlarsa güvenlik hizmeti tam olarak sunulmuş olmaktadır mı? Acaba toplumsal örgüt ve onu temsil eden otorite kendinden beklenen güvenlik hizmetini gerçekten sunmakta mıdır? Bu konuda bir zafiyet var mıdır? Bu tip sorular güvenlik hizmetinin sunulması konusunda bizi sadece suçun kendisine odaklanmaktan alıkoymakta suçla ilişkili olmakta birlikte ondan ayrı bir olgu olan “suç korkusu”nun da hesaba katılması gereken bir fenomen olduğu gerçeğine götürmektedir.

Bu yüzdendir ki demokrasisi gelişmiş birçok ülke “suç korkusu”nu güvenlik politikalarının belirlenmesinde ve halka sunulan güvenlik hizmetinin kalitesinin ölçülmesinde önemli bir kriter olarak sosyal ve politik ajandalarına almaya başlamıştır ve bu konu günümüzün önemli problemlerinden birisi olarak kabul edilmektedir (Miceli vd., 2004). Bu doğrultuda resmi ve gayri resmi birçok kurum tarafından halkın suç korku seviyesinin belirlenmesi ve buna etki eden faktörlerin açığa çıkarılması amacı ile bilimsel araştırmalar yapılmakta, sonuçları irdelenerek gerekli politika değişiklikleri planlamaya dâhil edilmektedir.

Ne yazık ki suç korkusu ve etkileri ülkemizde bugüne kadar göz ardı edildiği gibi, bu konuda hiçbir ciddi bilimsel çalışma da yapılmamıştır. Bu eksikliğin bir nebze de olsa giderilmesi amacıyla yönelik Malatya’da yaşayan 16 yaş ve üzeri genel nüfus üzerinde suç korkusu araştırması yapılmıştır. Bu araştırmanın bir çıktısı olan mevcut çalışmada öncelikle “suç korkusu” kavramı literatür ışığında aydınlatılmaya çalışılmıştır. Akabinde Türkiye’de bir ilk olarak Malatya ilinde yapılan ampirik (deneysel) çalışmanın amacı, araştırma metodu ve deseninden bahsedilmiş, daha sonra betimsel ve ilişkisel analizlere yer verilerek sonuç ve öneriler sunulmuştur.

1.Suç Korkusu (Güvenlik Endişesi)

“Suç Korkusu” kavramının tanımı üzerinde tartışmalar literatürde devam etmektedir. Bu yönüyle kesin ve net bir tanım bulmak pek mümkün olmamakla birlikte “suç korkusu” Ferraro (1995:23) tarafından “duygusal korku veya endişe reaksiyonu” olarak ifade edilmiştir ki bu reaksiyon şahsın belirli bir suça ya da suç ile ilişkilendirdiği sembollere karşı geliştirilmektedir. Suç korkusu insan hayatının ayrılmaz bir parçası olmasına rağmen çoğu zaman kendisi ve etkileri ya göz ardı edilmiş, ya da farkına varılamamıştır. İnsanlar daha çok suçun kendisine yoğunlaşmış ancak, suçla yakın ilişkili olmasına rağmen ve fakat ondan ayrı bir olgu olarak suç korkusu üzerine eğilmemişlerdir. O yüzdendir ki suç korkusu ve suç korkusu ile ilgili bilimsel çalışmalar son 30-35 yıllık zaman dilimi içerisinde yoğunlaşmaya başlamıştır. Hâlbuki suç korkusunun doğurduğu fatura, insanlar ve toplumlar üzerindeki etkileri göz önüne alınsaydı bu sürecin çok daha erkenden başlaması gerekirdi. Zira, suç korkusunun ortaya çıkardığı fatura dikkate alındığında meydana getirdiği zarar ve etki çoğu zaman suçun tek başına ortaya çıkardığı zarardan daha büyük olabilmektedir. Mesela suç korkusu bireyler üzerinde çok etkili olabilmektedir; onlarda endişeye, strese, güvensizliğe, uyumsuzluğa, yabancılaşmaya ve hatta psikolojik bozukluklara neden olabilmektedir (Stafford vd., 2007). Yine kişilerin günlük rutinlerini altüst edebilmektedir. Suç korkusu yaşayan insanlar sokağa daha az çıkmakta, diğer insanlarla olan ilişkilerini koparmaktadırlar (Miethe, 1995). Korkularının etkisiyle kapılarına fazladan kilit taktırmakta, evlerinde savunma amaçlı silah ve benzeri gereçler bulundurmakta, apartmanlarına kamera ve alarm sistemleri taktırmakta ve hatta 7/24 esasına göre çalışan özel güvenlik görevlileri kiralamakta ve bütün bunlar için azımsanmayacak meblağlarda harcamalar yapmaktadırlar. Bunların da yeterli olmadığı durumlarda tüm düzenlerini bozarak yaşadıkları mekânları terk etmekte ve kendilerini daha güvende hissedebilecekleri yerlere taşınmaktadırlar (Hale, 1996).

Bilindiği üzere, bir toplumu meydana getiren bireylerdir. Bireyler arası ilişkilerin ve bu ilişkilerin düzeyi ve kalitesi o toplumun genel yapısını ortaya çıkarmaktadır. Bireyler ne kadar birbirine güveniyorsa, ne kadar dayanışma içinde iseler toplumsal uyumda o derece fazla olmaktadır. Toplumsal uyum ve dayanışma ise daha yaşanabilir ortamlar oluşturma adına oldukça önemlidir. Kişiler arası ilişkiler bozulduğu ve yara aldığı zamanlarda bahsettiğimiz bu güven ve dayanışma duygusu da ciddi ma-

nada zarar görmekte, bunun sonucu olarak sosyal düzen ve sosyal kontrol bozulmaktadır ki böyle bir ortam suç ve suçluluk için ideal bir zemin oluşturmaktadır (Jackson, 2004). İşte, suç korkusu kişiler arası ilişkileri negatif olarak etkilediği için yukarıda bahsedilen birçok olumsuz sonucun doğmasına katkıda bulunmakta, toplumun ortak çıkarlarına zarar vermektedir (Wyant, 2008).

Daha öncede ifade edildiği gibi, suç korkusu üzerine tanımsal ve kavramsal tartışmalar devam etmektedir. Bu konuda bilim çevrelerinde net bir mutabakata varıldığı söylenemez ancak, suç korkusunun birçok boyutunun olduğu tartışma götürmeyen bir gerçektir. Bu boyutlar en genel manada kavramsal ve duysal olarak iki şekilde gruplanabilir ki bu ayırım suç korkusunu daha iyi anlama ve analiz etme adına önemli durmaktadır (Gray ve Farrall, 2008).

Suç korkusunun ana kaynağı olarak birçok faktör ortaya konulabilir ve bu faktörleri inceleyen birden fazla teori mevcuttur (Cortney ve Franklin, 2009). Bunlardan birisi olan “zayıflık” perspektifi kişilerin şahsi özelliklerinin suç korkusunun doğmasına ve seviyesine etki edebileceğini ortaya koymaktadır. Mesela, yapılarındaki zayıflık, bir saldırı anında o saldırıya karşı koyabilme kapasitelerinin az olması, tehdit içeren ortam ve durumdan kaçmadaki fiziki yetersizlikleri gibi şartlar yaşlıları ve bayanları daha zayıf ve kırılgan hale getirmektedir ki bu onların diğerlerine göre daha fazla suç korkusu yaşamalarına sebebiyet verebilmektedir (LaGrange ve Ferraro, 1989).

Bir diğer teorik yaklaşım olan “Alt-Kültürel Çeşitlilik” kültürel, etnik ve ırksal çeşitliliğin suç korkusu üzerindeki etkisi olabileceğini ortaya koymaktadır. Birçok ırkı ve kültürü bir arada barındıran toplumların ve burada yaşayan insanların daha az kültürlü ya da tek kültürlü ve tek ırkın baskın olduğu toplumlara ve burada yaşayan insanlara göre daha az suç korkusu yaşadığı ifade edilmektedir (Taylor ve Covington, 1993). Heterojen bir etnik ve kültürel yapı içerisinde bireylerin kendilerini toplumun değerleri ile bağdaştırması ve topluma uyum sağlaması zorlaşmaktadır. Buna bağlı olarak yabancılaşmış bir yaşam çevresi ortaya çıkmaktadır ki böyle bir ortamda diğer alt kültürlerle veya etnik kimliğe sahip bireylere güven azalmakta, hatta toplum içerisindeki başka insanların hareket ve davranışları şüphe ile karşılanmakta ve endişe duyulmaktadır. Ülkelerdeki kozmopolit ve çok kültürlü yapıya sahip büyük şehirlerde insanlar

birbirlerini çok daha az oranda tanımakta, buna bağlı olarak sosyal ilişkiler en alt düzeye inmektedir. Bu durumun insanların kendilerini daha az güvende hissetmelerine sebebiyet verebileceği giderek artan bir yaygınlıkla tartışılmakta ve kültürel ve etnik heterojenliğin insanların suç korkusunu istatistikî manada pozitif olarak etkilediği yaklaşımı destek bulmaktadır (Skogan, 1995).

Suç korkusunun ana nedenlerinden biri olarak suç mağduriyeti gösterilebilir. Bu faktör literatürde “Mağduriyet” (Victimization) teorisi başlığı altında tartışılmaktadır. Bu teorik yaklaşıma göre suça maruz kalma hem direk hem de indirekt yollardan insanın korku ve endişeye kapılmasına sebebiyet vermektedir (Skogan, 1987; Dammert ve Malone, 2003). Suça direk ya da indirekt olarak maruz kalmak insanların hem duygusal, hem psikolojik hem de günlük yaşantı itibari ile değişikliğe uğramasına sebebiyet verebilir. Suça maruz kaldıkları mekânlardan daha önce güvenle geçebilmelerine karşılık artık rahatlıkla geçemez olurlar, hatta o mekânlara ek olarak kuytu, karanlık ve yoğun olarak kullanılmayan yol, geçit, ara sokak gibi yerlerden bile geçmeye çekinirler, daha kısacası mecbur kalmadıkça sokağa bile çıkmaz olabilirler (Liska vd., 1988). Hatta bu bireyler daha güvenli mekânlar bulmak adına ve kendilerini daha iyi hissetmek için yaşadıkları mahalleleri ve şehirleri bile terk etme seçeneğini bile gündemlerine alabilirler. Bu bireyler artık diğer insanlara karşı çok daha şüphayle yaklaşır, tabiri caizse her insanda tehlike sinyalleri aramaya başlarlar. Devamlı bir tedirginlik halinde mütemadiyen çevrelerini gözetlerler ve gerek yazılı medya ve gerekse TV’lerdeki suç ile ilgili haber ve yorumlara kulak kesilirler (DuBow vd., 1979). Ülkemiz açısından da bakıldığında “Mağduriyet Perspektifi” ni destekleyici birçok haber ve yorumu hem yazılı hem de görsel basınımdan takip edebilmek mümkündür. Yine Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Dairesi Başkanlığından yetkililerle yapılan mülakatlarda kendisi ya da komşusu hırsızlık gibi çeşitli suçların mağduru olanların (özellikle bayanların) buldukları evlerde korktukları, hatta yaşadıkları çevreyi terk ederek yeni bir mahalleye ve eve taşınmak istedikleri ifade edilmektedir.

Endirek suç mağduriyeti yaklaşımı çerçevesinde yapılan çalışmalar göstermiştir ki direkt etkinin yanı sıra suç mağduriyeti indirekt yollardan da suç korkusunun ortaya çıkmasına sebebiyet verebilmektedir. İnsanlar suça birinci elden maruz kalmasalar bile meydana gelmiş bir mağduriyet olayına maruz kalmış birinden dinlemek sureti ile ve medya organlarının

yayınlarını gözden geçirmekle suç mağduriyeti korkusuna kapılabilir ve günlük yaşantılarına bunu yansıtabilirler (Rountree, 1998). Şahsi bir gözlem olarak ifade edebiliriz ki bugün geçmişe oranla ebeveynler evlatlarını tek başlarına sokağa gönderme konusunda çok daha fazla endişe duymaktadırlar. Yine insanlar aileleri ile birlikte dışarıda, geçmişe oranla, daha fazla korku içerisinde gezmektedirler.

Bir diğer perspektif olan “Sosyal Düzensizlik” yaklaşımı bir yerleşim bölgesindeki sosyal ve fiziki düzen bozukluklarının ki bunlar park ve bahçelerde veya herkesin istifadesine açık mekânlarda alkol alımı, şüpheli ve etrafça bilinmeyen yabancıların bulunması, uyuşturucunun alenen satılması, alınması ve kullanılması, sokak aydınlamalarının yeterli olmaması, yıkık dökük, ya da terk edilmiş binaların mevcudiyeti olarak sıralanabilir, insanların daha fazla korkmalarına neden olduğunu ifade etmektedir (Wilson ve Kelling, 1982). Böyle bölgelerde yaşayan insanlar sosyal ve fiziki çevrenin doğurduğu olumsuzluklardan dolayı kendilerini daha az güvende hissedebilmekte, hatta bir suçun mağduru olma korkusu yaşatabilmektedirler (Worrall, 2006). Ülkemiz kontekstinde konuyu ele alacak olursak; mesela, Başkentlilerin daha önceleri sıklıkla eğlence ve sosyal amaçla ziyaret ettikleri “Gençlik Parkı” ve civarı yukarıda sayılan sosyal ve fiziki düzensizliklerin benzerlerinin ortaya çıkmasından dolayı oluşan korkudan mütevellit gidilemez, rahatlıkla gezilemez olmuştur. Bu durum Büyük Şehir Belediyesini bu düzensizlikleri kaldırmaya yönelik tedbir almaya ve harekete geçmeye zorlamış, bunun sonucu olarak “Gençlik Parkı” sosyal ve fiziki olumsuzluklardan arındırılarak insanların dolaşırken kendilerini daha güvende hissedebilecekleri bir hale kavuşturulmuştur. Yine, Polat ve Gül (2009:176) tarafından Erzincan ilinde yapılan bir araştırmada sosyal düzensizliklerden kaynaklanan sebeplerin güvenlik endişesi seviyesini artırıcı yönde etki yarattığı rapor edilmiştir.

2. Araştırmanın Amacı

Bu bilimsel çalışmanın amacı, Malatya halkının suç korku (güvenlik endişesi) seviyelerinin ve buna etki edebilecek faktörlerin tespit edilerek güvenlik hizmeti sunmakla görevli Malatya Valiliği, Emniyet Müdürlüğüne, Jandarmaya, Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne ve diğer ilgili kurum ve kuruluşlara alternatif güvenlik stratejileri ve politikaları konusun-

da öneriler sunmaktır. Bu çalışma ile ortaya çıkan sonuçların neticesi yeniden dizayn edilebilecek güvenlik ve diğer kamu hizmetlerinin Malatya halkının kendilerini daha güvende hissetmelerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2.1. Yöntem

Bu çalışmada Malatya ilinde yaşayan 16 yaş ve üzeri 1,173 kişi ile “rastgele örneklem” ve “yüz yüze mülakat” yöntemi ile veriler toplanmıştır. Nicel verilere dayalı analizler içerecek olan bu çalışmada temel veri toplama aracı olarak “Suç Korkusu Anketi” kullanılmıştır. Anket hazırlanırken geçerlilik ve güvenilirlik yönünden test edilmiş anketlerden yararlanılmıştır. Literatürde yer almayan ve ankete yeni eklenen sorular için anketler formunun geçerlilik ve güvenilirlik testleri yeniden yapılmıştır. Çeşitli halk kesimlerini temsil eden bireylerden üç odak gurup oluşturulmuş her anket sorusu her bir gurup huzurunda okunarak soruda kastedilen anlam ile bireylerin ve gurubun anladıkları karşılaştırılarak soruların ifadelerinde değişikliğe gidilmiştir. Böylelikle soruların ankete katılacaklar tarafından akıllarında herhangi bir soru işareti kalmayacak şekilde anlaşılması sağlanmıştır.

2.2. Araştırma Deseni

Bu çalışmada öncelikle Malatya halkının suç korku (güvenlik endişesi) seviyeleri betimsel olarak tanımlanmaya çalışılacaktır. Ardından güvenlik hizmeti sunmakla görevli Malatya Valiliği, Emniyet Müdürlüğü ve Jandarmaya alternatif güvenlik stratejileri ve politikaları konusunda öneriler sunmak üzere vatandaşların suç korkuları (güvenlik algıları) ile ilişkili olan faktörler tespit edilmeye çalışılacaktır. Bu çalışmada cevap aranan temel soru vatandaşların sosyo-demografik özellikleri ile suç korkuları (güvenlik algıları) arasında nasıl bir ilişki olduğudur.

Araştırma sorusunu cevaplamaya yönelik analizleri yapabilmek için bağımlı, bağımsız ve kontrol değişkenleri belirlenmiştir. Bağımlı değişken olarak “Suç Korku (Güvenlik Endişe) Seviyesi” ele alınmıştır. Malatya’da yaşayan vatandaşların güvenlik endişe seviyelerini ölçmek için 5’li derecelendirme esasına (Likert scale) dayanan şu soru kullanılmıştır: “Akşamları tek başınıza sokakta yürürken kendinizi ne kadar güvende

hissedersiniz?” Bu soruda; Hiç güvende hissetmem-1, Güvende hissetmem-2, Kısmen güvende hissederim-3, Güvende hissederim-4, Çok güvende hissederim-5 şeklinde kodlanmıştır. Yine benzer bir soru ile gündüz yaşanabilecek suç korkusu da ölçülmeye çalışılmıştır. Gündüz suç korkusu için; “Gündüzleri tek başınıza sokakta yürürken kendinizi ne kadar güvende hissedersiniz?” Bu soruda; Hiç güvende hissetmem-1, Güvende hissetmem-2, Kısmen güvende hissederim-3, Güvende hissederim-4, Çok güvende hissederim-5 şeklinde kodlanmıştır. Bunlara ek olarak kişilerin evlerinde iken yaşayabilecekleri suç korkusu da hem gece hem de gündüz vakitleri dikkate alınmak sureti ile ölçülmüştür.

Suç korkusu literatüründe yukarıda ifade edilen ve suç korkusunu ölçmeye yarayan sorular çok genel ölçücüler oldukları savı ile eleştiriye tabi tutulmuşlardır. Bu eleştiri göz önüne alınarak her bir suç türü için “özel suç korkusu” ölçümüne yönelik sorular geliştirilmiştir. Örneğin insanların bir hırsızlığın mağduru olmaları konusundaki spesifik korkularını ölçmek için şöyle bir soru sorulmuştur: “Malatya da hırsızlığa uğrayabilmem ihtimal dahilindedir” vatandaşların bu yargıya ne kadar katıldığı konusundaki görüşleri alınmıştır. Bu çerçevede; Kesinlikle katılmıyorum-1, Katılmıyorum-2, Kısmen Katılıyorum-3, Katılıyorum-4, Kesinlikle katılıyorum-5 şeklinde kodlanmıştır. Suç spesifik diğer suç kokusu soruları da benzer şekilde yapılandırılmıştır.

3. Analiz

Suç korkusu ile ilgili tek yönlü analizler ile betimsel çalışmalar yapılarak sosyo-demografik özelliklere göre tanımlamalar elde edilecektir (frekans ve yüzde değerleri, ortalama, standart sapma). İki yönlü analizler ile hem bağımlı değişkenler ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkiler hem de bağımsız değişkenlerin kendi aralarındaki ilişkiler incelenecektir. Burada Pearson Korelasyonu ve Çapraz Tablo yöntemleri kullanılmıştır.

Tablo 1’de görüldüğü üzere örnekleme oluşturan 1,173 kişiden % 41.5’i erkek (n=487) ve %52’si (n=610) bayanlardan oluşmaktadır. Geriye kalan 76 kişinin cinsiyetleriyle ilgili bir bilgi bulunmamaktadır.

Tablo 1: Cinsiyet Dağılımı

Cinsiyet	Frekans	Yüzde
Erkek	487	41.5
Bayan	610	52.0

Örnekleme oluşturan 1,173 kişiden (Tablo 2) %41.5'i (n=487) 16-22 yaş aralığında, %22.8'i (n=267) 23-34 yaş aralığında, %16.9'u (n=198) 35-46 yaş aralığında, %6.2'si (n=73) 47-58 yaş aralığında ve %1.6'sı (n=19) 59-78 yaş aralığında bulunmaktadır. Geriye kalan 129 kişinin yaş durumları ile ilgili bir bilgi bulunmamaktadır.

Tablo 2: Yaş Durumu

Yaş Aralığı	Frekans	Yüzde
60-79	19	1.6
48-59	73	6.2
36-47	198	16.9
24-35	267	22.8
17-23	487	41.5

Tablo 3'de görüldüğü üzere örnekleme oluşturan 1,173 kişiden %43.6'sı (n=512) bekâr ve ailesi ile birlikte yaşamakta, %41.1'i (n=482) evli, %4.5'i (n=53) bekâr ve tek başına yaşıyor, %2.6'sı (n=31) dul ve %0.9'u (n=10) evli ve ayrı yaşayanlardan oluşmaktadır. Diğer 85 kişinin ise medeni halleri ile ilgili bir bilgi bulunmamaktadır.

Tablo 3: Medeni Hal Durumu

Medeni Hal Durumu	Frekans	Yüzde
Bekârim (ailemle yaşıyorum)	512	43.6
Bekârim (tek yaşıyorum)	53	4.5
Evliyim	482	41.1
Dulum	31	2.6
Evliyim (ayrı yaşıyoruz)	10	.9

Örnekleme oluşturan 1,173 kişiden (Tablo 4) %33,2'sinin (n=390) aylık geliri 500–100 TL arası, %24,3'ünün (n=285) aylık geliri 1000–1500 TL arası, %17,4'sinin (n=206) aylık geliri 500 TL'den az, %9,4'nün (n=110) aylık geliri 2000 TL ve üzeri ve %9'unun (n=105) aylık geliri 1500–2000 TL arasındadır. Geriye kalan 77 kişinin aylık gelir durumları ile ilgili bilgi bulunmamaktadır.

Tablo 4: Aylık Gelir Durumu

Aylık Gelir	Frekans	Yüzde
500 TL den az	206	17.6
500-1000 TL arası	390	33.2
1000-1500 TL arası	285	24.3
1500-2000 TL arası	105	9.0
2000 TL ve üzeri	110	9.4

Tablo 5'de görüldüğü üzere örnekleme oluşturan 1,173 kişiden %44,2'si (n=518) lise mezunu, %24,5'i (n=287) ilköğretim mezunu, %16,8'i (n=197) üniversite mezunu, %3,8'i (n=45) hiç okumamış ve %3,7'i (n=43) master veya doktora derecesine sahiptir. Diğer 83 kişinin ise eğitim durumları ile ilgili bir bilgi bulunmamaktadır.

Tablo 5: Eğitim Durumu

Eğitim Seviyesi	Frekans	Yüzde
Hiç okumadım	45	3.8
İlköğretim	287	24.5
Lise	518	44.2
Üniversite	197	16.8
Master veya Doktora	43	3.7

Örnekleme oluşturan 1,173 kişiden (Tablo 6) %33'nün (n=387) öğrenci, %25,8'inin (n=303) bir işte çalışıyor, %22,9'nun (n=269) ev hanımı, %7,5'nin (n=88) işsiz ve bir iş aradığı ve %4,3'nün (n=51) ise emekli olduğu görülmektedir. Geriye kalan 75 kişinin aylık gelir durumları ile ilgili bilgi bulunmamaktadır.

Tablo 6: İş Durumu

Çalışma Durumu	Frekans	Yüzde
Bir işte çalışıyorum	303	25.8
İşsizim iş arıyorum	88	7.5
Ev hanımıyım	269	22.9
Emekliyim	51	4.3
Öğrenciyim	387	33.0

4. Bulgular

Bu bölümde kişilerin suç korku (güvenlik endişesi) seviyeleri ile bu seviyeye etki edebilecek ve literatürde aydınlatılmış faktörler arasındaki istatistikî ilişkiler incelenmiştir. Örnekleme yer alan 1,173 kişiden %40'ı (n=441) kendini güvende hissetmezken %60'ı (n=660) kendini kısmen ya da çok güvende hissetmektedir.

Tablo 7'de belirtilen yüzde dağılımları incelendiğinde bayan örneklerin (%54.2, n=329) erkek örneklere göre (%21, n=105) kendilerini daha az güvende hissettikleri yani bir suçun mağduru olma konusunda daha endişeli oldukları gözlenmektedir.

Ankete katılan vatandaşların medeni hal durumları ile gece güvenlik algıları arasında anlamlı bir farklılık söz konusu değildir. Tablo 9’da belirtilen yüzde dağılımları incelendiğinde de medeni hal durumunu gösteren kategoriler arasında kendini güvende hissetmeme açısından kayda değer bir fark olmadığı görülmektedir.

Tablo 9: Gece Güvenlik Algısı ve Medeni Hal Durumu İlişkisi

	Medeni Hal Durumu					Toplam
	Bekarım (ailemle yaşıyorum)	Bekarım (tek yaşıyorum)	Evliyim	Dulum	Evliyim (ayrı yaşıyoruz)	
Hiç güvende hissetmem	% 25.1	% 9.6	% 20.6	% 35.5	% 30.0	% 22.7
Güvende hissetmem	% 18.1	% 17.3	% 16.4	% 12.9	% 0	% 17.0
Kısmen güvende hissederim	% 23.2	% 32.7	% 28.3	% 29.0	% 30.0	% 26.1
Güvende hissederim	% 21.4	% 30.8	% 25.4	% 16.1	% 20.0	% 23.5
Çok güvende hissederim	% 12.2	% 9.6	% 9.4	% 6.5	% 20.0	% 10.7
Toplam	% 100	% 100	% 100	% 100	% 100	%100

Tablo 10’a bakıldığında çalışma durumu kategorileri arasında yer alan “ev hanımı”, “emekli” ve “bir işte çalışma” arasında belirgin fark gözükmemektedir. Diğer bir ifade ile ev hanımları bir işte çalışanlar ve emeklilere göre daha fazla suç mağduriyeti endişesi çekmekte. İşsiz olma ve öğrenci olma arasında ise belirgin bir fark gözükmemektedir.

Tablo 10: Gece Güvenlik Algısı ve İş Durumu İlişkisi

	Çalışma Durumu					
	Bir işte çalışıyorum	İşsizim iş arıyorum	Ev hanımıyım	Emekliyim	Öğrenciyim	Toplam
Hiç güvende hissetmem	% 12.9	% 22.4	% 32.5	% 11.8	% 24.9	% 22.6
Güvende hissetmem	% 13.6	% 18.8	% 18.3	% 15.7	% 20.0	% 17.5
Kısmen güvende hissederim	% 31.8	% 24.7	% 26.5	23.5%	% 21.6	% 25.9
Güvende hissederim	% 32.5	% 18.8	% 13.4	% 39.2	% 21.0	% 23.0
Çok güvende hissederim	% 9.3	% 15.3	% 9.3	% 9.8	% 12.5	% 10.9
Toplam	% 100	% 100	% 100	% 100	% 100	% 100

Tablo 11'e bakıldığında ise eğitim durumu ile kendini güvende hissetme arasında belirgin bir ilişki olduğu gözükmemektedir. Eğitim seviyesi arttıkça kendini güvende hissetme düzeyi de artmaktadır.

Tablo 11: Gece Güvenlik Algısı ve Eğitim Durumu İlişkisi

	Eğitim Seviyesi					
	Hiç Okumadım	İlk Öğretim	Lise	Üniversite	Master veya Doktora	Toplam
Hiç güvende hissetmem	% 22.4	% 27.6	% 47.0	% 13.4	% 3.6	% 22.8
Güvende hissetmem	% 29.5	% 15.4	% 18.5	% 16.2	% 7.1	% 17.3
Kısmen güvende hissederim	% 27.3	% 30.4	% 23.7	% 24.4	% 26.2	% 25.9
Güvende hissederim	% 6.8	% 18.9	% 23.7	% 31.0	% 28.6	% 23.3
Çok güvende hissederim	% 13.6	% 7.7	% 11.5	% 11.7	% 16.7	% 10.8
Toplam	% 100	%100	% 100	% 100	% 100	% 100

Tablo 12’de bulunan değerlerden anlaşılacağı üzere gelir seviyesi ile kendini güvende hissetme düzeyi arasındaki belirgin ilişki görülebilmektedir. Buna göre gelir seviyeleri arttıkça kişilerin güven düzeyleri de artmaktadır.

Tablo 12: Gece Güvenlik Algısı ve Aylık Gelir Durumu İlişkisi

	Aylık Gelir Seviyesi					Toplam
	500 TL den az	500-1000 TL	1000-1500 TL	1500-2000 TL	2000 TL ve üzeri	
Hiç güvende hissetmem	% 34.0	% 24.3	% 16.2	% 21.0	% 15.5	% 22.8
Güvende hissetmem	% 15.3	% 15.2	% 18.0	% 21.0	% 20.0	% 17.0
Kısmen güvende hissederim	% 23.2	% 27.6	% 28.9	% 17.1	% 26.4	% 26.0
Güvende hissederim	% 16.7	% 23.5	% 26.1	% 21.9	% 28.2	% 23.2
Çok güvende hissederim	% 10.8	% 9.3	% 10.9	% 19.0	% 10.0	% 11.0
Toplam	% 100	%100	% 100	% 100	% 100	%100

Tablo 13’de sokak aydınlatma seviyesi ile insanların kendini güvende hissetme seviyeleri arasında belirgin bir ilişki olduğu görülmektedir. İnsanlar kendi mahallelerinde sokak aydınlatmasını daha yeterli buldukça kendilerini daha güvende hissetmektedirler.

Tablo 13: Gece Güvenlik Algısı ve Sokak Aydınlatma Durumu İlişkisi

	Sokak Aydınlatma Seviyesi					Toplam
	Çok yetersiz	Yetersiz	İdare eder	Yeterli	Çok yeterli	
Hiç güvende hissetmem	% 36.4	% 27.2	% 21.4	% 17.7	% 17.2	% 22.6
Güvende hissetmem	% 9.1	% 23.4	% 19.9	% 16.1	% 12.1	% 17.3
Kısmen güvende hissederim	% 26.5	% 21.5	% 27.1	% 26.4	% 25.3	% 25.9
Güvende hissederim	% 16.7	% 19.0	% 22.2	% 28.0	% 28.3	% 23.3
Çok güvende hissederim	% 11.4	% 8.9	% 9.3	% 11.8	% 17.2	% 10.9
Toplam	% 100	%100	% 100	% 100	% 100	%100

Suç Mağduru olma (mala karşı) ve güven seviyesini gösterir Tablo 14'ten de anlaşılacağı üzere kişilerin suç mağduru olmalarının veya olmamalarının arasında, güven seviyesi açısından, belirgin bir fark bulunmamaktadır.

Tablo 14: Gece Güvenlik Algısı ve Mala Karşı İşlenen Suç Mağdurluğu İlişkisi

	Mala Karşı İşlenen Suç Mağduru Olma Durumu		
	Evet	Hayır	Toplam
Hiç güvende hissetmem	% 27.4	% 22.2	% 23.4
Güvende hissetmem	% 16.5	% 15.5	% 15.7
Kısmen güvende hissederim	% 25.4	% 27.0	% 26.6
Güvende hissederim	% 20.6	% 24.2	% 23.3
Çok güvende hissederim	% 10.1	% 11.2	% 10.9
Toplam	% 100	% 100	% 100

Suç Mağduru olma (şahsa karşı) ve güven seviyesini gösterir Tablo 15'ten de anlaşılacağı üzere kişilerin suç mağduru olmalarının veya olmamalarının arasında, güven seviyesi açısından, belirgin bir fark bulunmamaktadır.

Tablo 15: Gece Güvenlik Algısı ve Şahsa Karşı İşlenen Suç Mağdurluğu İlişkisi

	Şahsa Karşı İşlenen Suç Mağduru Olma Durumu		
	Evet	Hayır	Toplam
Hiç güvende hissetmem	% 29.2	% 22.0	% 22.8
Güvende hissetmem	% 14.2	% 19.5	% 16.2
Kısmen güvende hissederim	% 26.5	% 26.4	% 26.4
Güvende hissederim	% 18.6	% 24.2	% 23.6
Çok güvende hissederim	% 11.5	% 10.9	% 11.0
Toplam	% 100	% 100	% 100

Mahallede üniformalı polis veya resmi polis aracı görme sıklığı ile güven seviyesi arasındaki ilişkiyi gösterir Tablo 16'ya baktığımızda polisin görünürlük seviyesi ile vatandaşların güven seviyesinde anlamlı ve yorumlanabilir bir ilişkinin olmadığı görülmektedir.

Tablo 16: Gece Güvenlik Algısı ve Polisin Görünürlüğü İlişkisi

	Polisin Görünürlük Seviyesi					
	Hiç görmüyorum	Yılda bir iki defa	Ayda bir iki defa	Haftada bir iki defa	Hemen hergün	Toplam
Hiç güvende hissetmem	% 32.4	% 23.6	% 16.5	% 23.3	% 18.3	% 22.7
Güvende hissetmem	% 12.6	% 19.9	% 20.9	% 18.3	% 15.7	% 17.3
Kısmen güvende hissederim	% 16.6	% 29.2	% 30.8	% 30.0	% 24.3	% 17.3
Güvende hissederim	% 21.3	% 19.9	% 23.8	% 20.6	% 29	% 23.2
Çok güvende hissederim	% 17.0	% 7.5	% 8.1	% 7.8	% 12.6	% 10.9
Toplam	% 100	% 100	%100	%100	% 100	%100

Tablo 17’de bulunan değerler polisin vatandaşın yardım talebine cevap verme süresi ile vatandaşların güven seviyeleri arasında belirgin bir ilişki olduğunu göstermektedir. Başka bir ifade ile insanlar ne kadar çok polisin makul bir süre içerisinde olaylara cevap verdiğini ifade ediyorsa o kadar çok kendilerini güvende hiss ediyorlar.

Tablo 17: Gece Güvenlik Algısı ve Polisin Vatandaşın Yardım Talebine Makul Süre İçinde Cevap Vermesi İlişkisi

	Polisin Vatandaşın Yardım Talebine Makul Süre İçinde Cevap Vermesi Konusunda Algısı					
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
Hiç güvende hissetmem	% 35.6	% 27.4	% 20.7	% 19.0	% 22.2	% 22.6
Güvende hissetmem	% 9.9	% 17.1	% 21.2	% 14.9	% 16.7	% 17.4
Kısmen güvende hissedirim	% 17.8	% 22.6	% 28.8	% 27.3	% 18.9	% 25.7
Güvende hissedirim	% 21.8	% 21.9	% 11.7	% 27.6	% 25.6	% 23.3
Çok güvende hissedirim	% 14.9	% 11.0	% 8.8	% 7.9	% 16.7	% 10.9
Toplam	% 100	% 100	% 100	% 100	% 100	%100

Vatandaşların suç korku (güvenlik endişe) seviyeleri ile buna etki edebilecek faktörler arasındaki muhtemel ilişkileri test edebilmek için “Pearson Korelasyon” analizi kullanılmıştır. Tablo 18 de belirtilen sonuçlara göre;

Cinsiyet ve suç korkusu arasında istatistikî olarak anlamlı bir ilişki gözükmemektedir. İlişkinin yönü negatiftir. Buna göre, bayanların erkeklere göre daha fazla suç korkusu (güvenlik endişesi) yaşadıkları açığa çıkmaktadır.

Mevcut literatür her ne kadar çoğunlukla yaşlıların gençlere göre daha fazla suç korkusu hissettiğini ifade etse de vatandaşların yaşları ile suç korkuları arasında istatistikî olarak anlamlı bir ilişki olmadığı gözükmemektedir.

Vatandaşların çalışma durumları ile suç korku (güvenlik endişe) seviyeleri arasında istatistikî olarak anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir.

Mevcut analiz sonuçları vatandaşların eğitim düzeyleri ile suç korkuları arasında istatistikî olarak anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymak-

tadır. İlişkinin yönü pozitifdir. Diğer bir ifade ile vatandaşların eğitim düzeyleri arttıkça kendilerini daha güvende hissettikleri ortaya çıkmıştır.

Vatandaşların evlilik durumları ile yani bekâr olup aileleri ile birlikte yaşamaları, bekâr olup tek yaşamaları, evli olmaları, evli olup ayrı yaşamaları ve dul olmaları ile hissettikleri suç korkusu arasında istatistikî olarak anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir.

Vatandaşların aylık toplam gelirleri ile suç korkuları arasında istatistikî olarak anlamlı ve pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir. Diğer bir ifade ile, insanların gelir düzeyi ne kadar yüksek ise kendilerini o kadar güvende hissetmektedirler.

Vatandaşların birlikte yaşadıkları aile fertlerinin toplam sayısı ile hissettikleri suç korkusu arasında istatistikî olarak anlamlı bir ilişki olmadığı gözükmemektedir.

Vatandaşların hissettikleri suç korkusu ile yaşadıkları mahalledeki sokak aydınlatması düzeyi arasında istatistikî olarak anlamlı ve pozitif bir ilişki bulunmaktadır. Diğer bir ifade ile vatandaşlar mahallelerindeki sokak aydınlatma düzeyini ne kadar yeterli buluyorlarsa kendilerini o kadar güvende hissetmektedirler. Bu faktör diğerlerine göre çok daha fazla anlamlılık değerine sahiptir dolayısıyla suç korkusu seviyesi üzerinde en kuvvetli etkiye sahiptir.

Literatürde çoğunlukla bir suça maruz kalmanın suç korkusunu arttırıcı etki yaptığı tartışılmaktadır ancak bu çalışmadaki mevcut sonuçlar sahsa karşı islenen ve mala karşı islenen bir suçun mağduru olmanın vatandaşların suç korkusu seviyesinde istatistikî olarak anlamlı bir etkiye sahip olmadığını göstermektedir.

Polisin görünürlük seviyesi ile vatandaşların suç korkusu arasında istatistikî olarak anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmektedir.

İnsanların yaşadığı mahalledeki sosyal ilişki seviyesi ölçmek için kullanılan “mahalledeki diğer insanları tanıma” düzeyi ile vatandaşların hissettikleri suç korku seviyesinde istatistikî olarak anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir.

Vatandaşların veya aile fertlerinin tabanca veya tüfek sahibi olmalarının veya olmamalarının hissettikleri suç korku seviyesine istatistikî olarak anlamlı bir etki yapmadığı görülmektedir.

Vatandaşların polisle negatif bir ilişkilerin olup olmaması ile hissettikleri suç korku seviyesi arasında istatistikî olarak anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmektedir.

Tablo 18: Suç Korku Seviyesi ve Korku Seviyesine Etki Edebilecek Faktörler Arasındaki İlişki

	Suç Korku Seviyesi
Cinsiyet	-0.354*
Yaş	-0.052
Çalışma Durumu	-0.144
Eğitim Durumu	0.115*
Medeni Hal Durumu	0.027
Aylık Gelir Durumu	0.103*
Toplam Aile Bireyleri Sayısı	-0.04
Sokak Aydınlatması	0.139*
Suç Mağduru Olma (mala karşı)	-0.056
Suç Mağduru Olma (sahsa karşı)	-0.040
Polis Görünürlüğü	0.0566
Polisin Cevap Verme Süresi	0.0748*
Mahallede Birbirini Tanıma Durumu	0.0443
Silah veya Tabanca Olup Olmama Durumu	0.0463
Polisle Negatif İlişki Olup Olmadığı	0.0435

* İstatistikî olarak suç korku seviyesi ile anlamlı düzeyde ilişkisi saptanan değişkenler ve aldığı Pearson Korelasyon değerleri.

Sonuç ve Öneriler

Gelişmiş demokrasilerde vatandaşların güvenliklerini sağlamak ve bunun için gerekli tedbirleri ve politikaları belirlemek yasal otoritenin özelde de polisin birincil derecede görevidir. Ancak bu politikaların belirlenmesinde güvenlik hizmetinin ne derece verildiğinin bilinmesi gerekmektedir. Dolayısıyla “vatandaşların kendilerini ne kadar güvende hissettikleri” verilen bu hizmetin ne ölçüde verilebildiğinin bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Elimizdeki mevcut çalışma bu gereksinimden kaynaklanmıştır.

Türkiye’de bir ilk olarak, Malatya ilinde yaşayan vatandaşların suç korku (bir suça maruz kalma endişesi) düzeylerinin veya kendilerini ne kadar güvende hissettiklerinin ve buna etki edebilecek faktörlerin mevcut literatür ve teorik yaklaşımlar ışığında ilişkisi istatistiki metotlar kullanılarak bu çalışmada aydınlatılmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmanın ortaya koyduğu sonuçlar ile hem Malatya Valiliği’nin, Malatya Emniyet Müdürlüğü’nün, hem de bu çalışmayı örnek alacak diğer il yönetimlerinin, İç İşleri Bakanlığı’nın ve Emniyet Genel Müdürlüğü’nün bilimsel bir bakış açısından güvenlik politikalarını revize edebilecekleri değerlendirilmektedir.

Elimizdeki mevcut sonuçlara göre; Bayanların erkeklere göre daha fazla suç korkusu (güvenlik endişesi) yaşadığı ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla vatandaşların kendilerini daha güvende hissetmeleri çerçevesinde bayanlara öncelik veren uygulamalar arttırılmalıdır. Toplum destekli polislik çerçevesinde bayan polis memurları görev alanlarındaki bayanlarla birebir etkileşime geçebilir, kartvizitlerini vererek herhangi bir problem olduğunda direkt olarak kendileri ile irtibata geçilmesini isteyebilirler. Bayanlara yönelik temel savunma ve kendini koruma üzerine alınabilecek tedbirlerin anlatıldığı ve öğretildiği kurs veya seminerler düzenlenebilir. Bayanları en çok endişeye sevk eden suç çeşitleri belirlenip o suçların engellenmesine yönelik tedbirler alınabilir.

Elimizdeki mevcut çalışma vatandaşların yas seviyelerinin yaşadıkları suç korkusuna herhangi bir etkisinin olmadığını ortaya koymuştur. Dolayısıyla vatandaşların güvenlik seviyelerinin arttırılması konusunda tüm yaş gurupları polis açısından eşit derecede değerlendirilmeli ve ona göre tedbirler alınmalıdır.

Vatandaşların çalışma durumları yani, bir iste çalışıyor olup olmamaları, issiz olup olmamaları, ev hanimi, emekli veya öğrenci olup olmamaları ile yaşadıkları suç korku seviyesi arasında kayda değer bir ilişki bulunmamaktadır. Dolayısıyla, polis vatandaşların güvenlik seviyelerinin arttırılmasına yönelik çalışmalarında kişilerin bir işle meşgul olup olmamalarını bir kriter olarak almamalı tüm çalışma guruplarına eşit olarak yaklaşım sergilemelidir.

Mevcut çalışmanın sonuçları daha eğitimli insanların kendilerinin daha güvende hissettiklerini ortaya koymuştur. Dolayısıyla, vatandaşların

güvenlik seviyelerinin arttırılmasına yönelik çalışmalar arasına vatandaşların eğitim düzeylerini arttırmaya yönelik uygulamalarda katılmalıdır. Bu alanda milli eğitim müdürlüğünün ve üniversitenin desteği istenilmelidir.

Vatandaşların evlilik statülerinin suç korku düzeylerine kayda değer bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Dolayısıyla, polis açısından vatandaşların medeni hal durumlarına göre belirli bir grup üzerine yoğunlaşılmalı, güvenlik seviyelerinin arttırılması hususunda tüm medeni hal gruplarına eşit şekilde yaklaşılmalıdır.

Bu çalışmanın sonuçları göstermiştir ki insanlar gelir düzeyleri arttıkça kendilerini daha güvende hissetmektedirler. Dolayısıyla, polis güvenlik seviyelerinin arttırılması hususunda ekonomik açıdan dezavantajlı bireylere ve ailelere ve onların yaşadığı bölgelere öncelik verilmelidir.

Daha genel manada valilik veya merkezi yönetim ekonomik yönden dezavantajlı şahıs ve ailelerin gelir düzeyini arttırıcı tedbirler almalıdır. Bu çalışmada kişilerin aile bireyleri sayısının yani ne kadar kalabalık bir ailede yaşadığının suç korku seviyesi üzerine etkisi de kontrol edilmiş ancak kayda değer bir ilişkinin olmadığı açığa çıkmıştır. Toplumdaki genel algı kalabalık ailede yaşayan kişilerin kendilerini daha güvende hissedeceği yönünde olabilmektedir ancak bu çalışmanın sonuçları bunun böyle olmadığını ortaya koymuştur hatta her ne kadar istatistikî olarak anlamlı olmasa da kalabalık ailelerde yaşayanların daha fazla suç korkusu yaşayabileceği yönündedir.

Sürpriz bir şekilde cinsiyetten sonra diğer bütün faktörlerden çok daha etkin bir şekilde sokak aydınlatma düzeyinin insanların suç korku seviyelerine etki ettiğini yani sokak aydınlatmasından daha memnun olan insanların daha az suç korkusu yaşadıkları bu çalışma ile ortaya konmuştur.

Polis, vatandaşların güvenlik seviyelerinin arttırılmasında diğer kurumlarla özellikle, TEDAŞ ve belediye yetkilileri ile irtibata geçip sokak aydınlatması kalitesinin vatandaşların suç korku seviyeleri üzerinde ne kadar etkili olduğunu anlatıp gerekli aydınlatma çalışmalarının yapılmasında bu kuruluşlara yönlendirici olarak yardımcı olmalıdır.

Polis gerekli aydınlatma çalışması yapılmadan yapacağı polisiye çabalarının suç korku seviyesinin azaltılması konusunda etkisiz kalabileceğinin farkında olarak görev yapmalıdır.

Sokak aydınlatma seviyesinin vatandaşların suç korku düzeyleri üzerindeki etkisi üst birimlere, özellikle valilik ve İçişleri Bakanlığı'na, aktararak durumdan haberdar olmaları sağlanmalıdır. Gerekli aydınlatma çalışmaları yapılmaması ortaya çıkan suç korkusunun polisin kotu ve başarısız olmasından kaynaklanmadığı bu yöndeki algıların yanıltıcı olabileceği ortaya konulmalıdır. Polis görevini ifa ederken sokak aydınlatması yetersiz olan bölgelere yoğunlaşmalıdır.

Şahsa karşı işlenen veya mala karşı işlenen bir suçun mağduru olma ile kişilerin suç korku seviyeleri arasında kayda değer bir ilişki olmadığını bu çalışma sonuçları ortaya koymuştur. Dolayısıyla güvenlik düzeylerinin artırılmasına yönelik yapılan çalışmalarda daha önce bir suça maruz kalmış kişiler ile suça maruz kalmamış kişiler arasında bir ayırımı gidilmemelidir. Yaygın anlayış bir suça maruz kalan kişilerin daha fazla korku yaşayabileceği yönünde olabilir ancak bu çıkarım en azından Malatya halkı için geçerli olmayabilir.

Bu çalışma, yaygın anlayışın aksine polisin görünürlük düzeyinin vatandaşların kendilerini daha güvende hissetmelerine herhangi bir katkısının olmadığını ortaya çıkarmıştır. Dolayısıyla, polisin sırf görünürlüğü arttırmak için yaptığı ve “devamlı olarak tepe lambalarının açık tutulması” şeklinde adlandırılabilir uygulama kaldırmalı ve tepe lambalarının gerçek anlamında kullanımı sağlanmalıdır. Gelişi güzel ve belirli bir kriterle dayanmayan devriye hizmetleri azaltılmalı bunun yerine bu hizmetler “suç analizi” “zaman analizi” ve bunun gibi bilimsel metotlarla belirlenmiş kriterlere göre yeniden düzenlenmelidir.

Yapılan polise hizmetler görünürlük endişesinden uzak olarak bizzat suça/olaya müdahale amaçlı dizayn edilmelidir. Hangi suç çeşitlerinin daha fazla suç korkusuna etki ettiği belirlenerek, polisin bu suçlarla daha fazla mücadele etmesi için yöntemler geliştirilmelidir. Görünürlük yerine, olaylara müdahale süresinin kısaltılması, olaylara müdahale etkinliğinin artırılması, olay sonrası vatandaşlara geri donum sağlanması ve hizmetten memnuniyetlerinin artırılması yönünde çalışmalar yapılabilir/yapılmalıdır.

Mevcut çalışma polisin olaylara cevap verme süresi ile vatandaşların suç korku seviyesi arasında kayda değer bir ilişki olduğunu göstermiştir. Yani vatandaşlar polisin ne kadar çabuk taleplerine cevap verdiğini düşünürse o oranda kendilerinin güvende hissetmektedirler. Dolayısıyla, polis

olaylara ve vatandaşın yardım taleplerine cevap verme süresini kısaltıcı çalışmalar yapılmalıdır. Bunun için, iletişim ve ulaşım imkânlarında arttırmaya gidilebilir. Mesai dağılımı ve personel görevlendirme metotları gözden geçirilebilir.

Vatandaşların, polisin makul süre içerisinde yardım çağrılarına cevap verdiklerini düşünmeleri onların bir anlamda polisin hizmetlerinden tatmin olduklarının göstergesidir. Dolayısıyla polisin hizmetlerinden tatmin olma seviyesi vatandaşın kendilerini ne seviyede güvende hissettiklerine etki etmektedir. Bu sonucu göz önüne aldığımızda polisin, olaylara müdahale hususunda, halkın memnuniyetini kazandıracak ve arttıracak tedbirlere ve uygulamalara öncelik vermelidir.

Bir mahalledeki sosyal yapıyı ortaya koyan bir ölçek olarak vatandaşların bir birlerini tanıma düzeyi ile yani mahallenin sosyal yapısı ile o mahallede ikamet eden vatandaşların suç korku seviyeleri arasında kayda değer bir ilişki tespit edilmemiştir. Dolayısıyla, güvenliğin artırılması hususunda yapacağı çalışmalarda polis sosyal yapısı ne olursa olsun tüm mahallelere eşit öncelik vermelidir.

İnsanların veya aile fertlerinden birilerinin tabanca veya tüfek sahibi olmalarının vatandaşların kendilerini daha güvende hissetmelerine herhangi bir katkısı tespit edilememiştir. Dolayısıyla, polis silah sahibi kişilerin kendilerini daha güvende hissettikleri gibi bir algıya kapılmamalıdır.

Vatandaşların polis ile negatif bir ilişki yaşamalarının onların suç korku seviyelerine kayda değer bir etkisi olduğu saptanamamıştır.

Bütün bulgular toluca incelendiğinde Malatya ilinde vatandaşların çeşitli seviyelerde suç korkusu çektiği açığa çıkmaktadır. Suç korkusuna etki eden ve gerek suç korkusu literatüründe bahsedilen gerekse suç korkusu üzerine yapılan çeşitli bilimsel araştırmalarda suç korkusuna etki ettiği düşünülerek üzerinde durulan faktörler çalışmamızda da göz önüne alınmış ve analizlerimize dâhil edilmiştir. Bu yaklaşım Malatya ilinde ki suç korkusunu ve nedenlerini anlamada bize çok yönlü ve detaylı inceleme yapma imkânını sağlamıştır. Çalışmamız suç korkusunun çok boyutlu bir kavram olduğunu ve nedenlerinin çok çeşitli olduğunu açığa çıkarmıştır. Dolayısıyla suç korkusunun azaltılmasına yönelik yalnızca polisiye tedbirlerin yeterli olmayacağı, suç korkusunun çok boyutluluğu göz önüne alındığında diğer kurum ve kuruluşların da önemli rollerinin olduğu çalışmamızın en önemli çıktısı olarak ifade edilebilir.

Kaynakça

- Dammert, Lucia ve Malone, Mary Fran T., (2003), "Fear of Crime or Fear of Life? Public Insecurities in Chile", *Bulletin of Latin Amerikan Research*, Vol. 22, Issue 1, pp.79-101.
- Dolu, Osman & Buker, Hasan, (2009), "Caydırıcılığın Sınırları: Caydırıcılık Eksenli Suç Önleme ve Mücadele Politikalarına Eleştirel Bir Yaklaşım", *Polis Bilimleri Dergisi*, C. 11, S. 3, ss.1-22.
- DuBow, Fred; McCabe, Edward ve Kaplan, Gail, (1979), *Reactions to Crime: A critical review of the literature*. U.S. Government Print Office, pp.93-99.
- Ferraro, Kenneth F., (1995), *Fear of Crime: Interpreting Victimization Risk*. Albany: State University of New York Press.
- Franklin A. Cortney ve Franklin W. Travis, (2009), "Predicting Fear of Crime: Considering Differences Across Gender", *Feminist Criminology*, 4, 1.
- Gray, Emily; Jackson, Jonathan ve Farrall, Stephen, (2008), "Reassessing the Fear of Crime", *European Journal of Criminology*, Vol.5, Issue 3, pp.363-380.
- Hale, Chiris, (1996), "Fear of crime: A review of the literature", *International Review of Victimology*, 4, pp.79-150.
- Jackson, Jonathan, (2004), "Experience and Expression: Social and Cultural Significance in the Fear of Crime", *British Journal of Criminology*, Vol. 44, Issue 6, pp. 946-966.
- LaGrange, Randy L. and Ferraro, Kenneth F., (1989), "Assessing Age and Gender Differences in Perceived Risk and Fear of Crime", *Criminology*, Vol. 27, pp.697-720.
- Liska, Allen E.; Andrew, Sanchirico ve Mark. D. Reed, (1988), "Fear of Crime and Constrained Behavior: Specifying and Estimating a Reciprocal Effects Model", *Social Forces*, Vol. 66, pp.827-37.
- Miceli, Renato; Michele, Roccato ve Rosalba, Rosato, (2004), "Fear of Crime in Italy: Spread and Determinants", *Environment and Behavior*, Vol. 36, Issue 6, pp.776-779.
- Miethe, Terance D., (1995), "Fear and Withdrawal from Urban Life", *Annals of the American Academy of Political Social Science*, 539, pp.14-27.

- Munger, Michael C., (2000), *Analyzing Policy: Choices, Conflict, and Practice*, New York: W.W. Norton & Company.
- Polat, Ahmet ve Gül, Serdar Kenan, (2009), “Kentlerde Güvensizlik Kaygısı: Erzincan Alan Araştırması”, (Ed. Veysel K. Bilgiç), *Değişik Yönleriyle Yerelleşme*, ss.163-184, Seçkin Yayınevi, Ankara.
- Rountree, Pamela Wilcox, (1998), “A-Rexamination of The Crime-Fear Linkage”, *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 35, pp.341-372.
- Skogan, Wesley G., (1987), “The Impact of Victimization on Fear”, *Crime & Delinquency*, 33, pp.135-54.
- Skogan, Wesley G., (1995), “Crime and the Racial Fears of White Americans”, *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 539, pp.59-71.
- Stafford, Mai; Chandola, Tarani ve Marmot, Michael, (2007), “Association Between Fear of Crime and Mental Health and Physical Functioning”, *American Journal of Public Health*, 97, pp.2076-2081.
- Taylor, Ralph B. & Jeanette C. Covington, (1993), “Community Structural Change and Fear of Crime”, *Social Problems*, 40, pp.374-97.
- Wilson, James Q. & George, L. Kelling, (1982), “Broken Windows”, *Atlantic Monthly*, 211, pp.29-38.
- Worrall, John.L., (2006), “The Discriminant Validity of Perceptual Incivility Measures”, *Justice Quarterly*, 23, pp.360-383.
- Wyant, Brian R., (2008), “Multilevel impacts of perceived incivilities and perceptions of crime risk on fear of crime isolating endogenous impacts”, *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 45, pp.39-64.